వీణ

ఒకటి

ఆనందమూర్తి గళము అన్ని రాగాల ఆనందానికి నిలయం. 'ఏమిపాట పాడతాడండి!'; 'అది సరస్వతీ కంఠము గదాండి!' కాకలీ మృదులం - అహో!' అని సంగీతప్రియులు తన్మయులై పోతూవుంటారు. ఇంతవరకు ఏ గురువువద్దా శుశ్రూష చేయలేదు. తండ్రిగారి సంగీతం వినిన్నీ, గానసభలలో జనించిన సంగీత మహాప్రవాహంలో లయమైపోయిన్నీ నేర్చుకున్న పాటే యింత పులకరింపులైతే, ఏ సర్వేశ్వరుల పాదతీరాన్నో ఆనందమూర్తి పూజలు సలిపినట్లయితే అఖిల భారత దేశానికి నాయకమణియై పోవలసిందేగదా!—అని విద్వాంసుడు భరత శాస్త్రి సంతోష బాష్పాలను ఎడమ బొటన వ్రేలితో తుడుచుకొన్నాడు.

శుభముహూర్తం చూచి ఆనందమూర్తివైన నిన్ను శ్రీ సర్వేశ్వరుల మ్రోల మీ తండ్రి శిష్యునిగా అప్పగించివచ్చినాడు. నీవు పదహారు సంవత్సరాల బాలకుడవు. సరస్వతి అవతరించిన శ్రీ సర్వేశ్వరుల పీఠము మ్రోల దేహానికి పులకలు, మనస్సుకు మఱపు, ఆత్మకు పరమానందము వరములిచ్చే ఉత్కృష్టకళ గాన విద్యను అభ్యసించే దీక్ష పూనినావు.

ప్రౌఢ రాగాలు ప్రవహించే పరమ సౌందర్య ప్రదేశాలలో తాండవించినావు. దివ్యగాయకుల కృతి గభీరతలలో తేలినావు. గానకళాసూత్రం, శృతి రహస్యం, గురువులవారు ఆనంద

మూర్తికి ఉపదేశించే జ్ఞానముద్రను ధరించినారు.

రెండు

స్వరూపపతి వీణానిర్మాత. తరతరాలనుంచి అతని కుటుంబమువారు వీణలు రూపొందిస్తూనే వున్నారు. స్వరూప పతి తండ్రి అకళంకపతి సర్వేశ్వరుల వీణ నిర్మించినాడు.

గాయకుడు దినదినము సంగీతలోలుడై వుండాలెనంట, అతని కంఠగత స్వనప్రవాహ శృతులతో మేళవించే ధ్వని రాశి, మధురమూర్తిని ఆ వీణాకారులు నిర్మించేవారంట, మానవాతీత మయిన ఒకశక్తి ఆ వీణాజనకుని చేతిలో ప్రవహించునంట, సంగీతము మూర్తీభవించిన వీణాస్వరూపము ఆ మహాకల్పనలో నుంచి ప్రత్యక్ష మవునంట.

ఆనందమూర్తి స్వరూపపతి గ్రామానికి విచ్చేసినాడు. ఓ ఆనందమూర్తీ! నీసంగీతమును స్వరూపపతి నిమీలితదృష్టి తన్మయతలో విన్నాడు. ఆ సాయంకాలపు అరుణకాంతు లలోని పాట తీవ్రలై అలముకపోయినది. రాగాలాపనరక్తిమ, రాగస్థాయి విహంగపథము, నీ దివ్యగాంధర్వాన ఓలలాడి, 'జన్మాన్ని అలుముకుపోయిన పాపలతలు తెంపబడ్డాయి; నేను ముక్తుణ్ని' అనుకున్నాడు స్వరూపపతి. ప్రాణమే రాగప్రవాహ రేఖలో లీనమయిందట, ఉత్కృష్ట నాదస్వరూపము, మహోత్త మమైనట్టి వీణామతల్లిని నిర్మించి తన జన్మ పావనం చేసుకుందా మని స్వరూపపతి ఉవ్విళ్ళూరి పోయినాడు. ఆ దినాన్నుంచి

వీణాకారునికి వైణికునికి నాదబిందు కళాపూజయే, ఆనంద విహారమే. కలశము కలలూరినది. దండము రూపించినది. తుంభీఫలము మీటలు ప్రత్యక్షమయినాయి. సింహ కరాళ శిరము రేఖలు తిరిగినది. పండు పనసల పరువాలు, దంత ధావళ్యకాంతులు, బంగారు సుడులు, లతాపుష్ప విన్యాస చతురమయిన శిల్ప సౌందర్యము; సూక్ష్మ, స్థూల, వివిధ విచిత్ర తంత్రీ వైదగ్ధ్యము తళుక్కుమనే అద్భుత వల్లకీ బాల ఒక్క దివ్యముహూర్తంలో సాక్షాత్కరించింది.

తీగలుసారించి, మీటలు బిగించి, గుళ్ళు సవరించి, ఒయ్యారంగా వల్లకిని వలెవాలు వేసి భారతీ దేవిని ఆత్మ సారూప్యం చేసుకుని, ఆనందమూర్తీ! నీవు శ్రుతులు చూచుకొన్నావు. కంఠగీతీపరిమళంలో దివ్యనాదాన్ని అయింపజేశావు. స్వరూపపతి ఆనందపరవశుడై మూర్ఛపోయినాడు. ఆతడు వీణలో కలిసిపోయినాడు.

మూడు

ఆనందమూర్తీ! నీ యశము దేశదేశాల వెలిగిపోయినది. మహారాజులు నిన్ను రప్పించుకున్నారు. కళాద్రష్టలు నీ పాటలో త్రిసరేణువులై పోయినారు.

ఆనాటి సభ. మహా పండితులసభ. వాండ్లను మెప్పించుట కళాబ్రహ్మలకును వెఱపు కలుగజేస్తున్నది. నీవు ఉప్పొంగిపోయినావు. ఈ నాటికి నీ జన్మ సఫలమయినదో లేదో నీకు

వ్యక్తమై పోవుననుకున్నావు. వీణామతల్లిని హృదయపూర్వకముగా పూజించినావు. మహాసభకు నమస్కరించినావు. విద్యుల్లతిక లగు నీ వేళ్లు వీణ తీగలపై ప్రసరించినవి.

ఆనాటి శృతి ఓంకారము. మొదట కళాచమత్కృతులు చూపించినావు, కళారసజ్ఞత అల్పమై కళాజ్ఞాన రూప మయిన గానవిద్వత్త పండితులంతా హర్షించేటట్లు విజృం భింపచేసినావు. స్వరకల్పన, తాళగతి విచిత్రిత, కష్టతమమైన వానిని సునాయాసముగా వెదజల్లినావు.

ఇంతలో ఆనందమూర్తీ, నీవు మైమరచి ఆనందలహరీ వేగమవై విజృంభించినావు.

అది మధురాతి మధురమగు రాగవికాసము. అది లయామృత వాహిని. నాలుగు తీగలూ శృతిగళములోని కాకలీ ప్రేంఖిత స్వనవల్లరి.

ఎన్ని కాలములు పైకి వుబికినావో, శృతాశ్రుతములైన కాలాల నెన్నింటి సూక్ష్మమై పోయినావో!

ఆ సభ పూర్తి అయినది. ఆనందభక్తి మల విరిసియున్న టువంటి మోముతో ఆనందమూర్తి కన్నులనీళ్లను తుడిచే వారిని, కళ్ళుమూసి ఊగిపోతూ వున్నవారిని, చైతన్యం తప్పి ఏ అదృశ్య లోకాలకో పరివహించిపోయిన ప్రాణరహిత దేహా లను పరికించినాడు.

వాళ్ళమధ్య అందాలపోగ్రైవై, బంగారుతీగయై, చెమరించు అమృతాధరోష్ఠయై, గీతావిష్టమైన త్రిభంగాకృతియై గాన లయాకృతార్ధనిమీలితయై, నేపాలదేశ శ్వేతతారాదేవీ విగ్రహమై పదహారేళ్ళ బాలిక తెల్లని కేతకీపన్నగిలా కనబడినది. ఆ అమ్మాయిపైపే విస్తుపోతూ చూస్తూ ఆనందమూర్తి సర్వమూ మఱచిపోయినాడు. అతని హృదయం తాళగతులు తప్పినది. అతని కోర్కెలు రాగ మిశ్రమాలయినవి. అతని బ్రతుకు శృతికోసమై వెర్రిదానిలా తీగలు, గుళ్ళు, మీటలు సవరిస్తూనే వున్నది.

నాలుగు

ఆలోచనలతో నిండి, ఆలోచనలు లేని కలలతో ఆనందమూర్తీ, ఇడిదివరకూ ఏలాగో నడిచినావు. దిండ్లుపరచిన కృష్ణాజినముపై చదికిలంబడి నిట్టూర్పుపుచ్చినావు. సేవకుడు వల్లకినిదాల్చిన పేటిక తీసుకొనివచ్చుట యెరుగవు. దీపాల వెలుగులు తెల్లనిగోడలపై నీ నీడను ఆడింపజేసినవి దృష్టిలేని చూపులతో చూచితివి. అంతా నిశ్శబ్దము గృహయజమాని స్నానానికి లెమ్మని ప్రార్థించుట యెరుగవు. ఆ బాలికే ఎక్కడేని ప్రత్యక్షమవుతున్నది! నీవు ప్రేమతపస్వివి అయితివా!

ఏ మహారాగము సృష్టించుకొంటున్నావో అని గృహయజమాని చప్పుడులేని పధాలతో వెనుకకు వెళ్ళిపోయినాడు.

ఆనందమూర్తి కడకు ఒక ముదుసలి ఆ బాలికను తీసుకొని

వచ్చినట్లయినది. ఆనందమూర్తీ! కంపించిపోయినావు. బాలిక అర్పించు నమస్కారమును అందుకోనవు. ఋషివంటి ఆ వృద్ధునకు నమస్కారమిడవు. నీవు నిలుచుండినావు. మీరు ముప్పురును అట్లనే నిలుచుండిపోయినారు. ఆ బాలిక మోము వివర్ణమగుచున్నది. సిగ్గుచే రక్తిమము తాల్చుచున్న ది .గృహ యజమాని వచ్చి, "స్వామీ! ఈలాగు వచ్చినారు? తమ కుమార్తెతో యీ వూరు యెప్పుడు వచ్చినారు?" అని ప్రశ్నిస్తే, ఓ ఆనందమూర్తీ! అది కలకాదనుకున్నావు. ఆ బాలిక నీవైపు చూస్తూనూవున్నది, అవ్యక్త మధురమగు హాస్యంతో కన్నులు నేలవైపు వాలుస్తూనూవున్నది.

గృహయజమాని మిమ్మల్నందరినీ ఆసనాలపై అధివసింపచేసినాడు.

ఆ వృద్ధుడు నీ మొగమై, "బాబూ! ఇది నామనుమరాలు! మా కుటుంబము సంగీతకుటుంబము, యీ బాలికకు గానవిద్య పూర్తిగా నేర్పినాము. ఆమె సర్వకాలమూ స్వయం కృషిచేస్తూనే వుంటుంది. ఆ బాలికకు తగిన వరుడు నేటివరకున్నూ మాకు గోచరింపలేదు. నాయనా, నీవు దివ్యపురుషునిలా ప్రత్యక్షమయినావు. నీకీర్తిలో జోగి నీకీ బాలికను సమర్పించి ధన్యుణ్ణవుదామని నా గ్రామాన్నుండి ఈనాటిసభకు వచ్చినాను. ఈ బాలిక ఫిడేలు వాద్యమునందు రాలుకరిగించు విమలగాంధర్వం వినిపించగల కళామూర్తి సుమా" అని

మనవిచేసికొన్నాడు.

ఆనందమూర్తీ, నీ మోము పరిపుల్లమైపోయింది. విద్యుల్లతలు నిన్నలమినట్లయింది. ఈ విచిత్రము నమ్మవచ్చునా! ఇది ఐంద్రజాలికమా?

ఐదు

ఆ దంపతుల జీవితం మహానదిలోని పడవలా తేలిపోతూవున్నది.

ఆనందమూర్తి వీణ, ప్రేమబాల 'వాయులీన' (ఫిడేలు) రెండుజంత్రాల సంగమములో అంతర్వాహినియై వారిరువురి ప్రేమయున్నూ చేరిపోయింది.

ఒకళ్ళను మించిన అందం ఒకళ్ళది. ఒకళ్ళ ప్రేమను మించినప్రేమ ఒకళ్ళది.

వారి బ్రతుకు వేయితావుల పూలతోట అయింది. వారందులోని కోయిలలు.

ఆరు

నాటికి నాటికి ప్రేమబాలకు భర్తపై అనురాగం ఎక్కువైపోయింది. 'ఆతని స్వరూపం ఏ దివ్యమూర్తికున్నది! ఒక్కనిమేషమైనా నాథుణ్ణి చూడలేక మనలేదు. ఎన్ని ముహూర్తములైనా ఆతనిమోము తిలకిస్తూ ఆనందామృతములో సొక్కిపోతూవుండేది. ఏదేని వంకతో ఆతనిని స్పృశించేది. ఆతని ముంగురులు దిద్ది పరవశ అయిపోవునది. అతనిని

చిరుగాలివలె చుట్టివేయునది. ఆతని వెడదడురాన్ని తన మోమును దాచుకొని వణికిపోవునది.

నానాటికి ఆనందమూర్తీ! నీ పత్ని గళనర్తితమగు మధురగాంధర్వమే నిన్ను మూలమూలకు కదల్చివేయునది. నీవీణ లోని మహాస్వర పరిసారము నిన్ను యోగముద్రిలో నిల్పి వేయునది. నీ పత్ని నీపాటలోని యొక శ్రుతియైనది.

ప్రేమబాలకు కాంతునిపై ప్రేమ విజృంభించినది. గాన కళాభిరుచి సన్నగిల్లినది. ఆనందమూర్తికి ప్రణయినీ విలాసము చిఱునవ్వు మాత్రము తెచ్చునది. ఆనందమూర్తి ఆనాటి ప్రేమా విష్టుడు కాడు.

ఏడు

ఆతనిపాటకు, ఆతని తపస్సుకు ఆమె ప్రేమావేశము చిన్న అపశ్రుతి అయింది.

ఆమె ప్రణయరాగాలాపనంలో నాథుని గానయోగం దోషస్వరమైంది.

*　　*　　*　　*

ఆనందమూర్తీ! వీణామతల్లికి నమస్కారంచేసి ఆమెను ధరించి నాద ప్రవాహం కల్పించుకొని విచిత్రాలైన కృతులు తానంపోకడలు, లయవిజ్ఞానం స్ఫురింపజేస్తూ మైమరచిపోతూ వుంటే, దివ్యసుందరగాత్రి అయిన నీ ప్రేమబాల హృదయం కంటకవృక్షాన్ని కొట్టుకున్నట్లయ్యేది.

ఆ దినాల్లో నీ చూపులకు ప్రేమబాల అదృశ్య! ఆమె ప్రేమపూజ నీకు వేడిగాల్పు! ఆమె కౌగిలింతలు ఇనుపసంకెళ్లు! పరిమళచుంబనము నాభీపుష్పమధురము.

*   *   *   *

"ప్రేమబాలను అనిమేషుడవై చూస్తూ ప్రవహించిపోయిన మధురాతిమధురములగు సంధ్యలు, చంద్రికాయామినులు, నక్షత్రప్రకాశాలు, సౌరభదినాలు మాయమైపోయాయే! ఆనాటి ఆనందమూర్తి వేనా? నాథా! నాలో ఏమిలోపము వచ్చింది? నాదివ్యసౌందర్యము కలమాత్రమై ఆరతి కర్పూరంలా హరించిపోయిందా? నీదృఢపరిష్వంగడోలికల్లో దెసలంటూనే ప్రభూ!"

ఎనిమిది

ఆనందమూర్తీ! నీ హృదయావేదన విచిత్రమైంది. బాలికల గానకళాభ్యాసం భర్తలకొరకా? నీ జీవితానికి అణువు అణువునా గాంధర్వం నిలుపుతా ననుకొన్నావు. గానమూర్తితో కలిసిపోయి ఐక్యమైపోతుంది నీబ్రతుకు, త్రివేణిసంగములా, అనుకున్నావు. ప్రేమబాల మూఢో ప్రవాహం. తన గానతపస్సులో సంపూర్ణయోగం లేదా? గానం యొక్క వేరుస్వరూపం అనుకున్న ప్రియకాంత, అత్తరువు రాచిన బంగారుకమలం మాత్రమేనా? లేక ఆమెను తన సంగీతములో లయింపచేసుకు నేశక్తి తనకు నశించిపోయిందా?

ఆమె అందమునుచూచి నువ్వు లజ్జిస్తున్నావేం ? ఆమె పన్నీరుపోసిన వేడినీటిలో సువాసన ద్రవ్యాలపిండి నలుగుపెట్టుకొని, తళుక్కుమనే నగలు, పూవులు చీర ధరించి చిత్రకారునికీ కవికీ భావానికందని అందంతో వస్తే, నువ్వలా పెడమొగం పెడతావేం ? శుకుడవా ? ఋష్యశృంగుడవా ? రసంలేని విద్వత్తువా ?

వివాహమై రెండుసంవత్సరాలు కాలేదు. ప్రేమరసవాహినిలో ఆ దంపతులు ఇంకా సంపూర్ణస్నాతులు కాలేదు. ఇంతలో ప్రణయభంగము శూర్పణఖలా వచ్చిపడింది.

ప్రేయసిని తీసుకువెళ్ళకుండానే ఆనందుడు సభలకువెళ్లుతున్నాడు. సభలో జరిగిన విచిత్రాలు ఆమెకు చెప్పడు. క్రొత్త రాగాలూ, పాటలూ వినిపించడు. అసలు నెలకు రెండురోజులన్నా ఇంటిదగ్గర వుండడు.

ప్రేమబాల విషాదబాల అయిపోయింది. ఆమె హృదయంలో అపశృతినాదాలు - వకదానివకటి తరుముకు వస్తూ వున్నవి. దొడ్డిలో గోపాలకుని కిష్టమ్మపదం, బంగారు పిచికల కలకలస్వరము, వీధిలో ముష్టివాండ్ర తందానపాట, భర్తగారి ఉత్కృష్టమయిన వీణాగానం అన్నీ ఆమె జీవితానికి పెళపెళా ర్భాటాలయి, వురుములధ్వనులయి కంపించివేసేవి. అందాల ప్రోవయిన ఆ ప్రేమబాల ఈనాడు వడిలి, కమలిపోయిన పువ్వులా అయిపోయింది. వంటలక్క పచనరహస్యాలల్లో ప్రత్యక్షంచేసే

రుచులు ప్రేమబాలనోటికి విషాలయిపోయినవి.

తొమ్మిది

ఓ ఆనందమూర్తీ? నువ్వా వెన్నెలలో వీణనుధరించి ఆ వసంతకాల వనసౌభాగ్యాన్ని స్వరాలల్లోకి మార్చావు. వెన్నెలే రాగమయింది. ఆకుల కలకలలు లయలయ్యాయి. అత్యద్భుతమైనటువంటిన్నీ, పరిమళపూరితమయినటువంటిన్నీ ఒక కొత్త రాగమును ఆరోజున సృజించావు. రాగాలాపన ప్రవహింపచేశావు. హృదయకంఠశిరః ప్రదేశజనితాలయిన మూడు స్థాయిలగా "స్వతో రంజయతి శ్రోత్రం స్వరమిత్యభిధీయతే" అన్నట్లు రసస్వరూపాలయిన 'స్వరాలనన్నీ నిలుపుకున్నావు. ఆరాగము మహాఋషి వెంకటమఖి రచించిన డెబ్బదిరెండు మేళాలల్లో శుద్ధదైవతాన్ని ఆధారంచేసుకున్న ఎనిమిదవ స్థానంలోనిది అయివున్నది. ఆరాగం గ్రహ, అంశ, మంద్ర, తార, న్యాస, అపన్యాస, సన్యాస, విన్యాస, బహుత్వ, అల్పత్వములనే పది లక్షణాలను కలిగివుంది. ఆరాగం పూర్వమేళం లోని యిందుచక్రం లోనిది. ఆరాగం దేశీయ, ఔత్తరాహ, సాంప్రదాయాల కలయికలోనిది.

ఆ రాగాలాపన ప్రథమాన్ని ఆక్షిప్తికమైంది. ఆనంద మూర్తీ, రాగవర్ధని చేసినావు. ఆరోహణామై, అవరోహణామై తానంలోకి దిగినావు. వేయిచంద్రులొక్కసారి పుష్పాలల్లే నిలిచినట్లయింది. పల్లవి ప్రారంభించి కీర్తనలోనికి విజృంభించి

నావు. ఆ రాగము 'వసంతచంద్రిక' అని పేరు పెట్టుకున్నావు. ఆహా! ఆగానము పరమ మాయాసౌందర్యపూరితం అయి పోయింది.

ఉదయాన్నే ప్రాణప్రియుడు తన్ను పలుకరించిన పలుకులలో, హాస్యరసపూరితమయిన నర్మభాషణలో వేయి అర్థాలు గ్రహించుకుని ప్రేమబాల ఉలిక్కిపడినది. ఆమెను మధురతరంగాలు ముంచివేసినవి. ఆమె హృదయములో వెన్నెలలు పిండి ఆరబోసినవి. ఆసాయంత్రం పన్నీట జలకమాడింది. కలలూరు చీనాంబరము ధరించినది. ఒకటి రెండు ముద్దుగులుకు నగలతో గంభీరంగా అలంకరించుకున్నది. మల్లెపూలు జడవేసుకున్నది. నెత్తిపై కనకాంబరాలు జరీ సూత్రంతో కట్టి, అర్థచంద్రిక అలంకరించుకున్నది. ఆ రాత్రి దీపాలవెలుగుల్లో ఆమె దివ్యసౌందర్యరాసి. ప్రేమ తేజస్విని.

తోటలోకి కిటికీలు తెరచివున్న వాళ్ళ శయనమందిరాన్ని శ్రీ శుకులవారి హృదయంకూడా కరిగించివేసేటట్లు ప్రేమ బాల అలంకరించింది.

కిటికీలోంచి వెన్నెట్లో సన్నజాజి, గులాబి, మల్లెతీగ సంపెంగ పొదల మధ్యనవున్న శిలావేదికపైన కృష్ణాజినంపరచు కొని తన్మయుడయి వీణ పాడుకుంటూవున్న భర్తను చూచింది. నెమ్మదిగా దొడ్డిగుమ్మంమెట్లుదిగి, నాధుడున్న శిలావేదిక దగ్గరకుపోయి, ప్రేమబాల భర్త ప్రక్కనే కూర్చున్నది.

ప ది

ఆ పవిత్ర నిశాఘటికల్లో ఆ వీణ దివ్యస్వరాలు విరజల్లి వేసింది. ఆనందమూర్తీ, ప్రేమబాలకూడా అట్టి మహాఅద్భుత మయిన బాణి గంభీరత, మాధుర్యాతిమాధుర్యము ఎన్నడూ చూరగొని యుండలేదు. నిమేషాలు గడియ లయ్యాయి, ఒక్కయామమయింది తుంబర, నారద, శారదాదేవుల వీణలను అపశ్రుతిభూయిష్ఠాలని అనిపించేటట్టు విజృంభించిపోతూంది.

ఇంతలో ఆవీణ ప్రేమబాలకు ఒక యక్షిణీలాతోచింది. ప్రేమబాలను హేళనచేస్తూ ఆ విచిత్రగానంలో విజృంభించి పోతూవున్నట్లయినది. భర్త యీ లోకములో లేడు. ఏ గాంధర్వ లోకంలోనో! "ప్రేమకన్న వుత్కృష్టమైన గాంధర్వము వేయిరెట్లు ఎక్కువ; ఓసి వెర్రిబాలికా, యిక్కడినుంచి శీఘ్రంగా నీ పడకటింటిలోకి పో! యీ గానకళాపుంజము నా పతిసుమా! నువ్వు నా రాజుకూ నాకూ అడ్డం వచ్చేటట్టు చేశావు. కాని నేను నీ ఆటలు సాగనివ్వలేదు. నీ ఫిడేలుపాట మంత్రంచేసి, నా యీ నాథుణ్ణి దూరముచేస్తానని అనుకున్నావా?" అని ఆ వీణ ఆ మంత్రగానంలోనే పలికినట్లయింది.

ప్రేమబాలకు చెమటలు పట్టినవి. ఆమె గజగజ వణికిపోయింది. ఎలాలేచి నడిచివెళ్లిందో! శయనగృహందాకానైనా వెళ్ళలేదు. "ప్రభూ యింతేనా" అంటూ కనకాంబరం

మొక్కలవద్ద గుభాలున పడి మూర్ఛపోయింది.

ఆనందమూర్తీ! నీ గాన తపస్సు పూర్తిఅయినది. ఆ ఆనందముయొక్క పులకలు నీ మనస్సులో చిరుకెరటాలు కాగా నువ్వు గంధర్వ యువరాజులా లేచినావు. నీహృదయం ఆ యీనాటి నూత్న రాగము, కృతి, తాళము పాడుకుంటూ వుండగా, ఆ ధ్యానములో ఎలాచేరావో నీపడకగదికి. దారిలో పడివున్న ప్రేమబాల నీకు కనపడలేదు. పర్యంకముపై పత్ని లేదన్న భావమే నీకు కలుగలేదు. ఘోరబ్రహ్మచారిలా, సరస మెరుగని పరమమూర్ఖునిలా, పరిణయంలో పులకరించి పోని బాలకునిలా శయనగృహం అందంకనిపెట్టక, అగరుధూపాల ఆనందించిపోక, శయనమందిరం నింపివేసిన వివిధ పుష్ప పరి మళాలల్లో ఓలలాడిపోక, శిల్పహృదయ అయిన నీభార్య అలం కరించిన శయనమందిరంయొక్క తల్పంయొక్క సౌందర్య విన్యాసాలల్లో తోగిపోక, లంబభుజుడులా మంచంమీద పడు కుని నిద్రిపోయినావు. సంగీతము జీవితాన్ని కర్కశంచేస్తుందా?

ఇంతలో ప్రేమబాలపై ఒక చిరువెన్నెల చెలికత్తెలా వాలి, శీతలోపచారాలు చేసి ఆమెను మృదుహస్తాలతో స్పృశిస్తూ మూర్ఛలోనుంచి లేపింది. ప్రేమబాలకు లోక మంతా యింకా చీకటిగానే వుంది. కళ్లు నులుముకుంటూ ఏల అక్కడ పడివున్నదో, శయనమందిరంలో ఎందుకు లేదో? ఆమెకు అర్థముకాకుండానే తూలుతూ పడకగదిలోకి వెళ్లింది.

ఆ దీపాల వెలుతురులో భర్త గుర్రుపెట్టి నిదురపోవడం వినీ, చూచీ గబుక్కున సంపూర్ణజ్ఞానం కలుగగా తెల్లపోయిచూచింది. భర్త ఎప్పుడూ గుఱ్ఱుపెట్టలేదు. ఆమెకు అప్పుడు భర్తయొక్క హృదయం ప్రేమరహితమయిన మరుభూమిలా తోచింది.

దివ్యాంగన అనుకున్న వల్లకీబాల తనకీ, నాథునికీ తెగ తెంపులు కలుగజేయడానికి జన్మించిన రాక్షసి అని తా నెప్పుడూ అనుకోలేదే! నాథుని చేరవచ్చి రెండేండ్లు కాలేదు, ప్రణయస్వరూపమయిన వీణామతల్లి పరమశత్రు వయిందా? ఓ వీణాదేవి! నీకేమి అపకారం చేసిందమ్మా? తన పతిని నిన్ను ప్రేమించ వద్దన్నదా? నీ స్నేహంలో తన్మయుణ్ణి కావ ద్దన్నదా? కళాస్రష్టల్లేరా? వారు తమ హృదయాల్లో నివసిస్తూ వున్న ప్రాణకాంతల్ని మరచారా? నీకు దయలేదు. నీ హృదయం వట్టిగాలి. నీ బ్రతుకు కర్రముద్దు. నువ్వు తన నాథుణ్ణి లోహపాశాలువేసి బంధించావు. నీవు మామూలు వీణవు కావు! నువ్వు రాక్షసివి! పెనుభూతంలా కుటుంబ ములో ఆవిర్భవించావు. ఈ రోజుతో నీ జీవితం సమాప్తి!!

పదకొండు

ప్రేమబాల మహోగ్రబాల అయింది. ఆమె కన్నులు విస్ఫులింగాలు రాల్చినవి. ఆమె కాత్యాయని, మహాకాళి మూర్తి! భయంకర చండీమాత. రెండు అంగలలో సంగీత మందిరాన్ని చేరుకుంది. పూజాపీఠంమీద వల్లకీపేటిక తెరి

చింది. ఆ వీణను మోటుగా యివలకు లాగింది. ఆ వీణా బాల గజగజలాడిపోయింది. ప్రేమబాల తీగలన్నీ ముక్కలు ముక్కలుగా తెంపి వేసింది. మీటలు వూడబెరికింది. గుల్లా, తంత్రీపీఠమూ దూరముగా విసిరివేసింది. తుంబీఫలము లాగి వేసింది. సింహాముఖము చితకగొట్టడానికి సిద్ధంపడుతూవుండగా వక్కపరుగున ఆనందమూర్తి "ఆ! ఆ!" అనుకుంటూ వచ్చి పడ్డాడు.

మైమరచి నిద్రపోతూవున్న ఆనందమూర్తికి చటుక్కున ఓకల వచ్చింది. ఒక మహాశక్తి భయంకరముగా తన్ను తరుముకువస్తూ, "ఓయీ! నీవు నా మీద భక్తి మానేశావు. ఇందుకు అంతా నీ వీణే కారణం!" అని అంటూ తన వీణను అతని చేతుల్లోంచి లాగి ముక్కలు చేయుడానికి ప్రారంభించిందట! ఆనందమూర్తికి గుండె దడదడమంటూ చెమటలు పడుతూవుండగా తటాలున మెలకువ వచ్చింది. "అమ్మయ్యో." అంటూ సంగీతమందిరం చేరుకున్నాడు.

ఓ ఆనందమూర్తీ! మహోగ్రమూర్తి అయిన భార్యను చూచి వణికిపోయావు. ఆమె చేతులో రూపం మారిపోతూ వున్న నీ అనుంగువల్లకిని చూచి కెవ్వున అర్చి ఆ వీణమీద మూర్ఛపోయావు.

ప్రేమబాలకు స్మృతి తెలిసింది. తాను చేసినపని చూచుకుంది. మూర్ఛలో మునిగివున్న భర్తనుచూసింది. భర్త

అల్లా పడివున్నాడేమి? అయ్యో, వారికి ఆపత్తు కలుగలేదు కదా? పరమశివా, ఏమిటి ఘోరం, ఆ వీణను తానేనా పాడు చేసింది? నిజమా? నిజమా? భర్తను తన ఒళ్లోకి చేర్చుకుంది. ఆతని తలను తన హృదయాని కద్దుకుంది. ఆయన మోమును పెదవులతో స్పృశించింది. ఆమె లోచనాంచలాల్లోంచి జలజల బిందుప్రవాహము వెచ్చగా నాధుని తలపై, మోముపైపడి, తడిపివేస్తూ ఆనందమూర్తికి మెలకువ తెప్పించినది.

పన్నెండు

ఆనందమూర్తి కళ్లు తెరవగా ప్రేమపూరితమై, ప్రేమచే విషాదమేఘావృతమై, కోలమై, లలితరేఖాపూర్ణమై, బంగారు వెన్నలాస్విన్నమై, వివర్ణమై, ముంగురులు ఆవరించినదియై, విషాదంలో కూడా వింతసౌందర్యయుతమైన ప్రేమబాల తన ప్రేయసియొక్క మోము ప్రత్యక్షమైంది. ఆతనిగుండె పరమ కరుణచే దడదడలాడినది. ప్రేమబాల ఏనాడు తనకూ తన ప్రజ్ఞకూ అడ్డంవచ్చింది? ఏనాడు తన విద్యను ప్రోత్సహింపలేదు! ఆమె తన జీవితప్రవాహంలో వేరొక శైవాలినీబాలలా సంగమించి నప్పటినుంచి, తన కళాచాతుర్యం వేయిరెట్లు వృద్ధికాలేదా? ఎందుకూ తనకూ తన ప్రేమమూర్తికీ ఈలాంటి హృదయభేదమువచ్చింది? స్వరూపపతీ, నువ్వు నిర్మించిన వీణ పరమసాధ్వీమతల్లి దివ్యాంగన. ఆమెకు హృదయంలో

ప్రేమతప్ప ఇంకేమి వుంటుంది? ఈ విషాద నాటకం అంతా తమ మనస్సుల్లో జన్మించిందేనా?

ఆతని హృదయంలో ప్రేమ మహాప్రవాహం, వుప్పెనలా వచ్చిపడింది. చటుక్కున ఆనందమూర్తి, ప్రేమబాల ఒళ్లోంచి నువ్వు లేచినావు. ఆమెను నిండుతమిమై హృదయాని కదుముకొన్నావు. అశ్రుపూరిత నయనాల్ని. చెదిరిన ముంగురులతో నిండిపోయిన మోమును, కలిగిపోయిన పువ్వులతో గజిబిజి అయిన పొంకమైన శిరాన్ని చుంబించినావు. ఆమె సుళ్లుతిరుగు చెక్కిళ్లు, చిరుగడ్డము, తేనెలూరు పెదవులు ముద్దుగొన్నావు.

ప్రేమబాల ఆశ్చర్యచకిత, ఆనందమయి అయిపోయింది. ఆమె కన్నుల్లో, ఫాలంలో, కేశ సౌభాగ్యంలో, చెక్కిళ్ళలో, గడ్డంలో, పెదవుల్లో, విచిత్ర కాంతులు అలిమినవి.

ఇరువురూ వల్లకీబాలను నూత్న తంత్రులతో అలంకరించినారు. అన్నీ సవరించినారు. యథాప్రకారం వీణామతల్లి పరమగాంధర్వ మూర్తియై పోయింది.

నాథునికడ నేర్చుకున్న ఆనాటి విద్వత్తతో ప్రేమబాల వీణను మీటెంది. ఆవీణ.

"చైతన్యం సర్వభూతానాం వివృతిం జగదాత్మనాం నాద బ్రహ్మ తదానందం అద్వితీయం" అయింది.

ఆ ముగ్వురూ ఒకళ్ళల్లో ఒకళ్ళయినారు.